

УДК 78.071.1Скорик:782.1:792.54](477)(045)
DOI: 10.31318/2414-052X.3(60).2023.296806

ОЛЕКСАНДРА ШЕВЕЛЬОВА
ORCID iD: 0000-0001-9543-4829

Доктор мистецтва,
викладач кафедри оперної підготовки та музичної режисури
Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
(Київ, Україна)
shevelova.sa@gmail.com

РЕЖИСЕРСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ БІБЛІЙНОЇ ТЕМАТИКИ В ОПЕРІ МИРОСЛАВА СКОРИКА «МОЙСЕЙ»

Розглянуто звернення композиторів до біблійних сюжетів при написанні музично-театральних творів. Виявлено зв'язок між використанням митців різних епох означеної тематики з соціальними та культуротворчими процесами. Проаналізовано та систематизовано джерельне й аналітичне підґрунтя дослідження в музикознавчому, театрознавчому та інтерпретаційному (виконавському) аспектах. Обґрунтовано мету дослідження — розгляд особливостей режисерських підходів у втіленні музично-театрального твору на біблійну тематику відповідно до соціальних та культуротворчих процесів на зламі другого й третього тисячоліть. Висвітлено ідейну основу твору, коло проблематики та історичне підґрунтя створення української сучасної опери на біблійний сюжет. Окреслено характерні риси твору М. Скорика «Мойсей», притаманні опері-ораторії та опері-притчі. Сформовано тривимірність світу сюжетної основи, втіленої в музичній драматургії. Проведено порівняльний аналіз реалізації твору в оперних театрах Львова та Києва. Виявлено специфічність підходів постановників до реалізації вистави відповідно до жанрових ознак твору. Охарактеризовано сценографічне вирішення опери «Мойсей» за львівською та київською версіями. Акцентовано увагу на концепції світлової партитури як важливого чинника при побудові сценічної дії. Доведено необхідність підбору режисерських прийомів у процесі створення вистави притчового спрямування з ознаками опери-ораторії. Виявлено варіативність підходів у роботі з хором із диференціацією виконавських задач. Проаналізовано інтерпретаційні аспекти до сценічного вирішення опери з акцентуванням уваги на ключових постановочних епізодах. Надано характеристику образів головних персонажів із окресленням їх виконавського вирішення. Спрогнозовано звернення митців до реалізації вистав на біблійну тематику в умовах розвитку світової театральної практики з можливістю урізноманітнення режисерських вирішень.

Ключові слова: біблійна тематика, опера Мирослава Скорика «Мойсей», поема «Мойсей» І. Франка, режисерська інтерпретація, Львівська національна опера, Національна опера України.

Постановка проблеми... Звернення композиторів до біблійних сюжетів, яким притаманна позачасова актуальність та популярність серед великої кількості християн по всьому світу, не є розповсюдженою практикою у сфері музично-театрального мистецтва. Ніби серед митців існує певна обачність у

використанні священних історій та їх прийнятному для публіки втіленні на сцені.

Однак звернення до притч із Священного Письма, які композитори обирають за літературну основу майбутніх музично-театральних творів, спонукають простежити певну історичну тенденцію. У тяжкі періоди, коли людство стоїть на черговому «роздоріжжі», де руйнуються сталі морально-етичні опори, поступово знищуються ціннісні орієнтири, воно перетинає так звану «годину бика» — найтемніший час перед довгоочікуваним світанком. І тоді виникає необхідність у побудові нових соціальних конструкцій, підґрунтям яких стануть духовні цінності, давно відомі і перевірені протягом усієї історії існування людства. Митці різних епох, країн і галузей мистецтва у передчутті незворотних трансформацій морально-етичної свідомості суспільства звертають свій погляд до так званих «духовних констант». У процесі пошуку відповідей на питання, які бентежать суспільство, через переусвідомлення позачасових істин та їх художнє переосмислення майстри виступають своєрідною ланкою у комунікаційній моделі: «питання (розгублена людина) — провідник (митець) — відповідь (істина)».

Через десять років після набуття Україною незалежності, після непростого і темного періоду дев'яностих років ХХ століття, коли український народ продовжував свою боротьбу за становлення держави і духовні ідеали, Мирославом Скориком була створена опера «Мойсей» (прем'єра — 2001 рік). Літературною основою стала однойменна поема видатного українського письменника Івана Франка за біблійним сюжетом про Пророка Мойсея та «замучений, розбитий» народ на шляху до Землі Обітованої. Музичне переосмислення композитором широковідомої історії підкреслило коло проблематики, майстерно закладеного автором першоджерела, та спонукало до його сценічних прочитань сучасниками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій... Історичний аспект створення нової української опери на біблійну тематику, наявність у ній лейтмотивно-знакової системи як відображення жанрової моделі проаналізовано О. Береговою (2006). Концепт музично-інтонаційної драматургії, філософсько-трагедійний

аспект з наявним символізмом і системою біблійних прообразів, втілених М. Скориком у опері «Мойсей», було схарактеризовано О. Дерев'янченко (2002). Широку палітру функцій хору відповідно до розвитку драматургії, його важливу роль у побудові головного конфлікту твору визначено Н. Белік-Золотарьовою (2013). Виявленню багаторівневості семантичних конструкцій, художньо-етичним та естетичним аспектами, кола проблематики філософських питань в поемі І. Франка та опері М. Скорика присвячена робота Л. Пашковської (2010). Поле авторських контекстів та підтекстів, композиторські підходи у переосмисленні літературного першоджерела — поеми «Мойсей» І. Франка досліджено Л. Кияновською (2002, 2008). На особливостях втілення прем'єрної вистави «Мойсей» М. Скорика колективом Львівської національної опери було зосереджено увагу Л. Кияновської (2001) та Є. Куришева (2002); виставу, приурочену до 150-річчя поета І. Франка та реалізовану у Національній опері України у 2006 році, було охарактеризовано Ю. Станішевським (2012).

Аналітичним підґрунтям дослідження став іконографічний матеріал із відображенням достовірно-історичного аспекту опери; фото та відеозаписи вистав Львівської національної опери та Національної опери України.

Мета дослідження — розглянути особливості режисерських підходів у втіленні музично-театрального твору на біблійну тематику відповідно до соціальних та культуротворчих процесів на зламі другого та третього тисячоліть.

Відповідно до поставленої мети було визначено наступні **завдання** дослідження:

1) висвітлити відображення біблійної тематики в музично-театральних жанрах;

2) розглянути створення Мирославом Скориком опери «Мойсей» та її безпосереднє втілення на вітчизняних сценах відповідно до соціальних та культуротворчих процесів;

3) здійснити порівняльний аналіз втілення опери М. Скорика «Мойсей» за версіями Львівської національної опери та Національної опери України;

4) окреслити подальші пошуки сценічних утілень опери на біблійну тематику в умовах сучасного театру.

Виклад основного матеріалу дослідження... Упродовж декількох століть композитори неодноразово ставали свідками переламних для суспільства часів. Це спонукало їх звернення до різних жанрів музично-театральних творів із відображенням сюжетів притч Святого Письма. Передчуваючи невідворотні зміни, вони акцентували увагу слухачів на нетлінних священних пророцтвах, в яких часто висвітлювалося протистояння індивідуального й народно-стихійного, на кшталт опер: «Мойсей в Єгипті» Дж. Россіні (1818), «Набукко» Дж. Верді (1842), «Самсон і Даліла» К. Сен-Санса (1877), «Саломея» Р. Штрауса (1905), «Мойсей» М. Скорика (2001), «IYOV» Р. Григоріва та І. Разумейка (2015); рок-опера «Ісус Христос – суперзірка» Е. Ллойд-Веббера (1970) тощо. У своїх творах митці намагалися знаходити відповіді на питання, що пульсували у сучасному суспільстві. Однак не менш дієвими є питання, які автори – композитори/постановники й донині ставлять глядачеві зі сцени, інколи завершуючи твір навмисним еліпсисом, аби кожна людина після вистави мала місце для власних рефлексій.

Вірогідно, мистецький еkleктизм, поєднання різножанрових театральних форм, прийомів і засобів при втіленні сюжетів зі Святого Письма може спровокувати обурення та непорозуміння зі сторони християнської спільноти. Вочевидь, будь-який твір на означену тематику в умовах його майбутньої реалізації підлягає глибинному аналізу авторами-постановниками. Його інтерпретація має створюватися відповідно до існуючих негласних канонів, аби слідувати правилам релігійної етики та не ображати віруючих.

На зламі другого і третього тисячоліть Львівський національний академічний театр опери та балету ім. С. Крушельницької на чолі з Тадеєм Едером ініціював написання сучасної української опери на біблійний сюжет. Вперше в історії оперу благословив Папа Римський Іоанн Павло II та сприяв її сценічному втіленню.

Звернення до філософсько-духовної тематики з окресленням нелегкого шляху Пророка й гебрейського народу спонукало до проведення паралелей із українським народом, який продовжував виборювати свою незалежність і свободу. Сам М. Скорик зазначав: «Головні ідеї — визволення поневоленого народу та його випробування, протистояння пророка Мойсея і визнавців золотого тільця, спокуси і сумнівів у дорозі до істини — є вічними в історії людства і в кожному епоху проявляються на своєму рівні...» (Кияновська, 2008, с. 68). Закладені у творі глобальні філософські ідеї та пошуки настановлюють на роздуми про місце людини на шляху до прагнення кращого світу.

Так склалося, що і для композитора написання опери мало особистісне підґрунтя. Батько митця мріяв, аби велична поезія Франка зазвучала у музиці та стала не лише національним, а й світовим надбанням. До сюжету «Мойсея» Франка також звертався і вчитель композитора — Станіслав Людкевич, який відтворив власне філософське переосмислення в однойменній симфонічній поемі (1956).

В інтерв'ю Л. Кияновській (2002) композитор зауважив, що створення опери «Мойсей» було надскладним завданням: поєднати глибокі філософські ідеї; із урахуванням демократичного аспекту оперного жанру віднайти таку музичну мову, яка буде зрозуміла сучасникам, умисно уникаючи популярних авангардних прийомів; універсалізувати музичне втілення сюжету, навмисно не наділяючи його виключно національними рисами. І загалом, автор наголошував на обачному ставленні до використання у творах національної та фольклорної тематики, якими не можна спекулювати та використовувати «на щодень». Тож єдиним музичним номером з відображенням характерної української мелодики є притча Мойсея про дерево у I дії, яка, за словами Л. Кияновської «... апелює до семантики українських історичних пісень...» (2002, с. 59).

Використання композитором біблійного сюжету, майстерно переусвідомлений І. Франком та перетворений у лібрето самим М. Скориком у співпраці з Б. Стельмахом, окреслює його існування на синтезі чотирьох смислових пластів: загальнофілософському, історичному, автобіографічному,

релігійному (Дерев'янченко, 2022). Останній є однією з ознак опери-притчі, яка характеризується повчальним аспектом із ілюстрацією життєвих уроків та частковим винесенням підсумків, моралі. За сюжетом та його музичним втіленням можна простежити наявність тривимірної моделі притчі з промовистою характеристикою кожного зі світів, до прикладу: низький — уособлює спокушальні голоси духів — Азазеля та Йохаведа, які намагаються посіяти розбрат та зневіру як серед народу, так і в помислах Пророка; земний — голоси народу, Єгошуа, Лії; високий, небесний — голос Єгова. Мойсей — персонаж іншої якості, який за своїми рисами став своєрідною перехідною ланкою між світом людей (вагання, обурення, претензії до себе, народу, Бога) та духовним началом (непохитність віри протягом тривалих років попри зневагу та недовіру спільноти). Таким чином його постать містить у собі дуальність суджень і дій. Одним із композиторських прийомів утілення метафор і символів в опері «Мойсей», зашифрованих в музичній партитурі твору, є детально розроблена система лейтмотивів. Протягом опери зустрічаються лейтмотиви страху, свободи, рабства (кайданів), пророцтва Мойсея, злих духів, Ізраїлю, які можуть слугувати підказками у пошуку сценічного вирішення (Берегова, 2006).

Проведемо режисерський аналіз інтерпретацій та зацентруймо увагу на деяких аспектах сценічного втілення «Мойсея» двома провідними театрами — Львівською (2001) та Національною (2006) операми України. Команду постановників львівської прем'єри склали: диригент Михайло Дутчак, режисер Збігнєв Хшановський, сценографи Тадей і Михайло Риндзак, хормейстер Богдан Горявенко, художник по костюмах Оксана Зінченко. Із різницею в п'ять років Київ приступив до втілення власної версії опери «Мойсей» М. Скорика. У постановочну групу увійшли: диригенти Іван Гамкало й сам автор — Мирослав Скорик, режисер Анатолій Солов'яненко, хормейстер Лев Венедиктов, балетмейстер Аніко Рехвіашвілі, художниця Марія Левитська. На відміну від колег зі Львова командою постановників Києва було прийнято рішення втілити

оперу в повному обсязі та оригінальному вигляді, де були збережені авторський текст, порядок номерів, структура і музична драматургія.

Джерелом для сценічного вирішення твору стала музична партитура, у якій композитор дбайливо надав характеристики персонажів, дій та явищ; вибудував наскрізну дію через музичну драматургію опери з окресленням наявного у ній конфлікту; створив систему лейтмотивів — це все слугувало своєрідними вказівками в процесі формування режисерського задуму та його майбутнього втілення.

Сценографічне вирішення вистави «Мойсей» за версіями Львова і Києва характеризується мінімальним залученням декорацій задля використання максимальної площі планшету сцени. По-перше — велика кількість хорових сцен, в яких учасники час від часу змінюють своє розташування, впливає на загальний малюнок та його трансформації відповідно до розвитку конфлікту. По-друге — художники ніби занурюють глядача у неосяжний, нездоланний простір пустелі, якою мандрує народ на чолі з Мойсеєм. Значну роль у втіленні львівської вистави відіграє концептуальне вирішення світлової партитури, яка включає в себе плавність переходів, динамічність, контраст із ознаменування появи персонажів та акцентні точки з метою підкреслення драматургічних колізій. Проте на сцені Національної опери України звернімо увагу на конструкцію з неоднорідних елементів-уламків, образ якої відповідно до розвитку сюжету нагадує про довгий, «розбитий» шлях народу з маренням про Землю Обітовану; відблиски золота — про матеріальні прагнення і жадобу суспільства; одинокі скелі — символ нездоланності обставин і обмежену свободу, закуту у поглинаючий простір пустелі.

Наявність у опері великої кількості хорових епізодів виявляє її спорідненість з оперою-ораторією. Робота з означеними жанрами спонукає постановників до пошуку специфічних режисерських прийомів, аби уникнути надмірної статичності та розкрити увесь потенціал музичної драматургії, закладеної у партитурі композитором. Сцени за участі хору у Львівській національній опері здавалися більше ораторіальними та статичними, без

окресленого мізансценічного малюнку; динамізм у сценах досягався переважно шляхом яскравого звучання. Деколи артисти здавалися розгубленими на тлі кульмінаційних *tutti* в оркестрі із активним розгортанням музичної драматургії. У таких випадках виникає питання: як відрізнити усвідомлено навмисну статику від неусвідомленої, за якою криється нерозуміння артистів, що робити на сцені?

Натомість у київській версії можна помітити інший підхід у роботі з хором, де відчувалося помітне визначення постановниками диференційованих рольових задач артистам: деякі сцени здавалися стихійними, в яких колектив діяв як одне ціле; деколи — ділився на протилежні табори, які гостро протистояли одне одному; у «коментуючих» епізодах виразність була досягнута завдяки витонченому виконанню з урахуванням нюансів, фразуванню й динамічному контрасту, що виявляли емоційне наповнення кожної сцени. У другій дії опери опозиційне забарвлення хору поступово змінюється на тепле, співчуваюче, трепетне по відношенню до головного героя.

Надана композитором музична характеристика центрального героя опери, обрана партія для басового голосу робить образ Мойсея монументальним і промовистим. Для постановників і виконавців партії постає непросте завдання — створити величний образ Пророка, але й наділити його відповідною до ролі виконавською динамікою. За відгуками театральних критиків образ львівського Мойсея Олександра Громиша був створений переважно за рахунок вокальної виразності, а пластичне вирішення хотілося доповнити відповідним до ролі жестом та мімікою. Мойсей у виконанні Сергія Магери видався доволі динамічним, експресивним, відрізнявся розлогістю рухів, уникав різких жестів. Здавалося, що кожен його погляд і рух був вивіренним і усвідомленим.

Примітною є і постать Поета, який своєрідною «аркою» у вигляді прологу та епілогу об'єднує дію в єдиний, завершений сюжет. Вірогідно, його постать нагадує нам і про самих митців — І. Франка та М. Скорика. Вони ніби обертають погляд суспільства на притчову і пророцьку історію, що провокує реципієнтів до самотійності в підведенні підсумків. Поет-пророк не озвучує висновків та

перебуває в постійному діалозі з хором, наштовхуючи його на самостійний пошук відповідей. Натомість як оповідач окреслює та характеризує дуальність подій, протилежність думок і поглядів з оксюмороністичними рисами на тлі соціальних явищ, з притаманними їм довготривалістю та періодичністю в історії всього людства.

Показовою є поява Поета у пролозі за версією постановників Львова і Києва — персонаж у класичному концертному вбранні контрастує із народом, костюми яких є історично стилізованими. Використання такого прийому створює алузію із сучасністю та певною відстороненістю від загалу. Однак, якщо у першій версії хор є яскраво вираженим тлом для оповідача, то у другій — режисер зміщує акцент на мультимедійний екран, який презентує часовий екскурс від давнини до сучасності. Партія персонажа містить виключно оповідальні риси, немає індивідуального драматургічного розвитку, тому і його сценічне втілення характеризується статичністю як у львівській, так і в київській версіях.

Існує тонка межа в означених вище жанрах між дієвістю та бравурним фарсом, унеможливленим і неприпустимим навіть у танцювально-маршових сценах, які відображали низькій світ жадоби, страху, злоби, розбрату. Такою стала і сцена поклоніння Золотому Тільцю, яка, за думкою театральних критиків, була доволі стриманою. Однак львівська версія вирішення танцю оргіастичного характеру відрізнялася від київською динамічним пластично-хореографічним втіленням, більш зухвалими та різкими рухами, що супроводжувалося поступовим роздяганням артистів балету.

Співіснування двох протилежних тем (лейтмотивів кайданів і свободи), прихованих наприкінці твору, створюють деяку ілюзію «відкритого фіналу» не тільки для глядачів, а й для інтерпретаторів опери. Тож питання, окреслені авторами, повисають у повітрі та залишаються на вирішення спільнотою. Який шлях обирає наш народ на початку нового тисячоліття? Та чи не є надважкі обставини і випробування, які кожного дня долає український народ, тією промовистою відповіддю, за яку, на жаль, доводиться платити високу ціну?

Відчутно, що режисерські підходи до втілення сучасної опери на біблійний сюжет були доволі стриманими, адже діяти необхідно було в існуючих жанрових рамках. За вже сформованою традицією реалізації подібних творів постановники, безумовно, мали проявити певну обережність відповідно до закодованих ознак.

Висновки.

1. Існує певна історична тенденція звернення композиторів до біблійної тематики при створенні музично-театральних творів притчового характеру. Передчуваючи невідворотні соціальні трансформації, митці обертали свій погляд до нетлінних сюжетів, аби нагадати суспільству про істини та намагалися знайти відповіді на хвилюючі питання.

2. За ініціативою Львівського національного театру опери та балету імені С. Крушельницької на основі поеми «Мойсей» видатного українського письменника Івана Франка та композитором Мирославом Скориком було створено однойменну оперу. Відображення у творі глобальних філософських ідей розширяє рамки національного аспекту до масштабу світового, позачасового твору. Окреслені риси опери-ораторії притчового характеру спонукають до пошуку специфічних режисерських прийомів із розкриттям музичної драматургії твору.

3. При реалізації вистави Львівською національною оперою музична партитура твору зазнала певних видозмін, натомість колективом Національної опери України було презентовано спектакль в оригінальному, авторському вигляді зі збереженням стильових особливостей і структури твору. Сценографічне вирішення обох театрів побудоване на:

- мінімальній кількості декорацій, використання усього простору планшету сцени та варіативністю мізансценування з артистами хору;
- створенні образу неосяжної пустелі, якою мандрував народ на чолі з Мойсеєм.

За львівською версією — детально розроблена світлова партитура, яка підкреслює драматургічні колізії твору; за київською — залучення декораційної

конструкції, що слугує для відображення певного образу відповідно до контексту сцени; наявність мультимедійного екрану з демонстрацією історичного екскурсу. Статичне виконання ролей нашоує на думку про обережність роботи режисера з музично-театральним твором на біблійну тематику.

4. Своєрідний жанровий синтез із яскравим розгортанням музичної драматургії вимагає активних пошуків сценічного втілення, які в умовах розвитку сучасного театру викликатимуть інтерес з боку вибагливої публіки.

Перспективи подальших розвідок... Детальне вивчення і реалізація музично-театральних творів вітчизняних композиторів є конче необхідною для розвитку та популяризації української культури в умовах активного підйому багатоманітного, проте малодослідженого пласту національного репертуару. Вдосконалення режисерських прийомів і підходів у вирішенні вистав в умовах світової театральної практики, невинний розвиток інноваційних технологій і сценографічного мистецтва сприяє зацікавленості театральних митців в роботі над операми притчового спрямування та урізноманітнює варіативність їх вирішення.

Список використаної літератури і джерел

1. Берегова, О., 2006. Опера М. Скорика «Мойсей» у контексті сучасного українського культуротворення. *Мистецтвознавчі записки*, 9, сс.135–144.
2. Белік-Золотарьова, Н. А., 2013. Дія та протидія в хоровій драматургії опери М. Скорика «Мойсей». *Таврійські студії. Мистецтвознавство*, 4, сс.1–13.
3. Дерев'янченко, О. О., 2022. Філософсько-трагедійна складова художньої концепції опери «Мойсей» Мирослава Скорика. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*, 133, сс.160–176.
4. Кияновська, Л. О., 2008. *Мирослав Скорик: людина і митець*. Львів: Сполом.
5. Кияновська, Л., 2001. «Мойсей» на порозі нового століття. *Музика*, 6(329), сс.14–15.
6. Кияновська, Л., 2002. Опера «Мойсей» Мирослава Скорика – тексти, контексти, підтексти (естетико-критичне есе). *Просценіум*, 1, сс.55–60.
7. Куришев, Є., 2002. «Мойсей» М. Скорика: віра та зневіра. *Музика*, 1–2 (330–331), сс.14–15.
8. Пашковская, Л. Л., 2010. «Земное и небесное» в опере М. Скорика «Моисей» по одноименной поэме И. Франко. *Культура народов Причерноморья*, 196(1), сс.36–39.
9. Станішевський, Ю. О., 2012. *Національна опера України 2001–2011*. Київ: Музична Україна.

References

1. Berehova, O., 2006. Opera M. Skoryka "Moisei" u konteksti suchasnoho ukrainskoho kulturotvorennia [M. Skoryk's opera "Moses" in the context of modern Ukrainian cultural creation]. *Mystetstvoznavchi zapysky*, 9, pp.135–144.
2. Bielik-Zolotarova, N. A., 2013. Diia ta protydiia v khorovii dramaturhii opery M. Skoryka "Moisei" [Action and counteraction in the choral drama of M. Skoryk's opera "Moses"]. *Tavriiski studii. Mystetstvoznavstvo*, 4, pp.1–13.
3. Derevianchenko, O. O., 2022. Filosofsko-trahediina skladova khudozhnoi kontseptsii opery "Moisei" Myroslava Skoryka [Philosophical and tragic component of the artistic concept of the opera "Moses" by Myroslav Skoryk]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho*, 133, pp.160–176.
4. Kyianovska, L. O., 2008. *Myroslav Skoryk: liudyna i mytets* [Myroslav Skoryk: man and artist]. Lviv: Spolom.
5. Kyianovska, L., 2001. "Moisei" na porozi novoho stolittia ["Moses" on the threshold of a new century]. *Muzyka*, 6(329), pp.14–15.
6. Kyianovska, L., 2002. Opera "Moisei" Myroslava Skoryka – teksty, konteksty, pidteksty (estetyko-krytychne ese) [The opera "Moses" by Myroslav Skoryk – texts, contexts, subtexts (aesthetic-critical essay)]. *Prostsenum*, 1, pp.55–60.
7. Kuryshchuk, Ye., 2002. "Moisei" M. Skoryka: vira ta znevira ["Moses" by M. Skoryk: faith and despair]. *Muzyka*, 1–2 (330–331), pp.14–15.
8. Pashkovskaya, L. L., 2010. "Zemnoe i nebesnoe" v opere M. Skorika "Moisei" po odnoimennoi poeme I. Franko ["Earthly and Heavenly" in M. Skorik's opera "Moses" based on the poem of the same name by I. Franko]. *Kul'tura narodov Prichernomor'ya*, 196(1), pp.36–39.
9. Stanishevskiy, Yu. O., 2012. *Natsionalna opera Ukrainy 2001–2011* [National Opera of Ukraine 2001–2011]. Kyiv: Muzychna Ukraina.

OLEXANDRA SHEVELOVA

ORCID iD: 0000-0001-9543-4829

*Lecturer at the Department of Opera Training and Music Direction
at P. I. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)
shevelova.sa@gmail.com*

DIRECTOR'S INTERPRETATION OF BIBLICAL SUBJECTS IN MYROSLAV SKORYK OPERA "MOSES"

The author of the article examines the appeal of numerous composers to biblical subjects when writing musical and theatrical works. This analysis made it possible to reveal the connection between the use of the specified theme and the social and cultural processes that took place in the epoch when the artist created his work. The research was held on the basis of source studies and comparative analysis of musicological, theatrical knowledge and interpretive (performance) aspects, which allowed to systematize and process this thematic material. The purpose of the research is substantiated, which is related to the examination of the peculiarities of directorial approaches in the implementation of a musical and theatrical work on a biblical theme in accordance with social and cultural processes at the turn of the second and third millennia. The ideological basis of the work, the circle of problems and the historical background of the creation of a modern Ukrainian opera based on a biblical plot are highlighted. Characteristic features of M. Skoryk's work "Moses", details of opera-oratorio and opera-parable are outlined. The three-dimensionality of the world of the plot basis, embodied in musical drama, has been formed. A comparative analysis of the performance of the work in the opera houses of Lviv and Kyiv was conducted. The specificity of the directors' approaches to the implementation of the performance in accordance with the genre characteristics

of the work was revealed. The scenographic solution of the opera "Moses" according to the Lviv and Kyiv versions is characterized. Attention is focused on the concept of the light score as an important factor in the construction of the stage action. The necessity of selecting directorial techniques in the process of creating a performance of a parable direction with features of an oratorio opera is proven. Variability of approaches in working with the choir with differentiation of performance tasks was revealed. The interpretative aspects of the stage solution of the opera are analyzed, with an emphasis on key staging episodes. A description of the images of the main characters with an outline of their executive solution is provided. It is predicted that artists will turn to the realization of performances on biblical themes in the conditions of the development of world theatrical practice with the possibility of diversifying directorial decisions.

Key words: *biblical themes, the opera "Moses" by Myroslav Skoryk, the poem "Moses" by Franko, director's interpretation, Lviv National Opera, National Opera of Ukraine.*

Стаття надійшла до редакції 22.03.2023 р.